

Robert Mrózek

Uniwersytet Śląski

Zadania współczesnej toponomastyki w świetle wewnętrznych różnicowań i perspektyw badawczych

1. Determinanty kategoryalnych różnicowań onimicznych

Można wstępnie przypomnieć, że refleksję nad proprią sferą języka w jej segmentach wycinkowych i zarysach ogólniejszych, związaną z różnymi koncepcjami interpretacyjnymi oraz uzależnioną od metod i pojęć strukturalistycznych, socjolingwistycznych czy kognitywistycznych, różnicuje aktualna potrzeba badań odnoszących się do dwóch obszarów onimicznych. Jeden z nich tworzą zasoby nazewnicze ustalone i uzupełniane w dziejowych nawarstwieniach w obrębie poszczególnych kategorii, głównie antroponimicznej i toponimicznej, częściowo też zoonimicznej, pozostające w obiegu komunikacyjnym o wyznaczonym zasięgu funkcjonalnym i społeczno-środowiskowym, podlegające w określonym stopniu odpowiednim zasadom normatywnym, które rygorystycznie determinują właściwości określonych nazw w sferze oficjalnych kontaktów językowych, mniej rygorystycznie w językowych zachowaniach nieoficjalnych. Drugi zaś obszar o zmiennym zakresie jest nieukształtowany ostatecznie ani co do stosowanych wzorców nazwotwórczych, ani co do ich efektów ilościowych. Jeśli bowiem w tym pierwszym możliwe i konieczne z punktu widzenia praktyki komunikacyjnej uzupełnienia są niezbyt liczne, to drugi nacechowany jest niestabilnością zasobów nazw, kształtowanych praktyczną doraźnością aktów nazwotwórczych, często niezależnych od norm nominacyjnych i derywacyjnych. Obszar ten reprezentują różnicowane wewnętrznie i wyodrębnione w propozycji klasyfikacyjnej zbiory chrematonimii marketingowej, społecznościowej (socjoideonimów), ideacyjnej oraz medialnej [zob. Gałkowski 2008; Skowronek, Rutkowski 2004], a także zbiór nietrwałych zoonimów, tworzonych głównie w obrębie tzw. zoonimii miejskiej (urbozoonimii), czy nieoficjalnych antroponimów przezwiskowych o nacechowaniu socjolektalnym.

Z nazwami pierwszego obszaru wiążą się potencjalne ujęcia badawcze zarówno synchroniczne, jak i diachroniczne w odniesieniu do stratygraficznego,

procesualnego kształtowania się poszczególnych kategorii nazewniczych, a w ich obrębie odpowiednich typów i modeli nazwotwórczych, nacechowanych wewnętrznymi relacjami onimicznymi i potencjalnością relacji transonimicznych.

Nazwy drugiego obszaru, choć nasuwają różne odniesienia porównawcze co do mechanizmów nazwotwórczych – kontynuowanych i innowacyjnych, takich ujęć nie wyzwalają, wiążąc się genetycznie na ogół ze współczesną rzeczywistością językową, ulegającą stałym przeobrażeniom pod wpływem gwałtownego rozwoju technologii informatycznych oraz globalnych i lokalnych przemian w komunikacji społecznej i interkulturowej.

Dynamika zmian w obrębie rzeczywistości pozajęzykowej: społeczno-ekonomiczno-kulturowej i rzeczywistości językowej wywiera wpływ także na zmiany ilościowo-jakościowe w zasobie onimicznym i w obiegu komunikacyjnym jego elementów. Obieg ten jest nie tylko zróżnicowany na trzech poziomach kontaktu językowego: ogólnonarodowym, lokalnym i indywidualnym (nie mówiąc o uzupełniającym ten model obecnie poziomem globalnym), ale także zdeterminowany sytuacyjnie i okolicznościowo w dwóch różnych segmentach przestrzeni komunikacyjnej: przestrzeni spontanicznej codziennej komunikacji oraz przestrzeni wyższych funkcji komunikacyjnych, odnoszącej się do publicznego, oficjalnego komunikowania się.

Tak więc sferę onimiczną języka, komponowaną przez różne kategorie nazw własnych, wyodrębnia na tle sfery apelatywnej, jak wiadomo, określona specyfika, przejawiająca się przede wszystkim w odmienności i swoistości propriального aktu nominacyjnego, którego nazwotwórcze efekty i następstwa – zarówno onimiczne, jak i komunikacyjne – uzależnione są od: (a) środowiska, w jakim jest inicjowany, (b) nieoficjalnego, czyli spontanicznego i oficjalnego, czyli administracyjno-urzędowego charakteru nominacji, (c) kategorii nazewniczej, w której obrębie ów akt się lokuje, czyli toponimii, antroponimii, zoonimii i innych wyodrębniających się subsystemowo zbiorów onimicznych, jak chrematonimia czy kosmonimia.

Determinanty te współdecydują o właściwościach nawarstwiających się w fazie postnominacyjnej starszych i nowszych, skategoryzowanych typów nazewniczych, kształtowanych w konkretnych makro- i mikrowspólnotach komunikatywnych, w konkretnych uwarunkowaniach środowiskowo-wspólnotowych, związanych między innymi z funkcjonowaniem i właściwościami etnolektów, dialektów, pogranicznych regiolektów oraz socjolektów. Owe kategoriale typy onimiczne uzależnione są więc w rzeczywistości od ujmowanych w odpowiednim schronologizowaniu: (a) stosunków etniczno-lingwistycznych i historycznoosadniczych czy migracyjnych, (b) procesów społecznych i kulturowo-cywilizacyjnych, a także (c) od udziału czynników administracyjnych. Zasięgi komunikacyjnego obiegu tworzonych toponimów, antroponimów, zoonimów czy chrematonimów wyznaczają zaś różnicująco trzy główne poziomy społeczne kontaktu językowego: ogólnonarodowy, regionalny i lokalno-środowiskowy.

Na poziomie lokalnym kształtują się stosunki nazewnicze w obrębie mikro-wspólnot miejskich i wiejskich, decydujące o jakościowych i ilościowych właściwościach takich zasobów, jak mikrotoponimia (anojkonimia) – obejmująca lądowe i wodne nazwy terenowe na obszarach wiejskich – czy urbanonimia jako swoiste (toponimiczne) nazewnictwo obszaru miejskiego, którego funkcjonalność – w przeciwieństwie do pozamiejskich mikrotoponimów – reguluje miejski czynnik administracyjny. O awansie niektórych z tych nazw do szerszego obiegu komunikacyjnego decyduje spłot różnorodnych czynników osadniczo-cywilizacyjnych, społecznych i kulturowych oraz administracyjnych, gdyż wspomniane poziomy kształtowania nazw własnych krzyżują się z płaszczyznami innego układu, modelowanego przez właściwości i charakter kontekstu społeczno-komunikatywnego, mianowicie z płaszczyznami oficjalności i nieoficjalności aktów nazwotwórczych, znacznie różnicującymi sferę stosunków onimicznych.

Określony obszar onimiczny bowiem kumuluje chronologiczne nawarstwienia starszych i nowszych, skategoryzowanych tworów systemowych, nierzadko podporządkowanych zarówno zregionalizowanej specyfice procesów i stosunków nazewniczych, jak i regionalnej specyfice stosunków oraz właściwości językowych. Dotyczy to przede wszystkim takich systemów, jak mikrotoponimiczny, ustalających się w bezpośrednim związku z leksyką i właściwościami terytorialnych odmian języka, dialektów i gwar jako bazą tworzywa onimicznego. Jakościowe wyznaczniki tego związku decydują o skali regionalizacji oraz ogólniejszego zróżnicowania zjawisk i procesów nazewniczych. Skala ta przejawia się między innymi w ograniczeniach zasięgów przestrzennych oraz produktywności określonych typów nazewniczych, w szczególnej aktywności jednych wykładników i wzorców nazwotwórczych oraz neutralności innych.

2. Toponimiczna specyfika w zadaniach toponomastyki

Badania regionalistyczne pozwalają więc odsłonić mechanizm funkcjonowania w obrębie toponimii podsystemu nazw terenowych. Nazwy te – jako składniki regionalnego, głównie zaś lokalnego areału onimicznego – podlegają różnorodnym układom relacyjnym, wyznaczającym między innymi opozycyjność formalną między nazwami lądowymi a wodnymi (np. typu *Ciepła Dolina* : *Cieplica*). Relacyjność ta w konsekwencji determinuje różnorodne procesy nazwotwórcze w obrębie systemu mikrotoponimicznego, którego elementy ulegają weryfikacyjnym przekształceniom strukturalnym, dyktowanym potrzebą wyrazistej ekspozycji funkcji denotacyjno-indywidualizującej nazw, np. typu *Powieśny Potok*: po elipsie *Powieśny*: po derywacji *Powieśnik*. W procesach uniwerbizacji nazewniczej uczestniczą różne wykładniki nazwotwórcze, jak np. w nazwach *Chłodniak*, *Jastrzębiec*, *Podbagniacz*, *Zapłotnik* (-ak, -ec, -acz, -ik). O zróżnicowanych zasięgach aktywności tych wykładników decyduje między innymi regionalny,

a w niektórych wypadkach lokalny wymiar specjalizacji funkcyjnej niektórych z nich (niekiedy jako toponimów konkurencyjnych, np. *Bagieniak : Bagienik*), współwyznaczając mikroareale czy mikroregiony odpowiednich typów nazwotwórczych [zob. Mrózek 1991; 1994; 2000]. I ta właściwość, łącznie z ograniczonym zasięgiem komunikacyjnej funkcyjności nazw różnych obiektów terenowych, stanowi podstawowe uzasadnienie wprowadzenia terminów *mikrotoponim*, *mikrotoponimia* do analityczno-interpretacyjnej sfery onomastyki, uwidocznione także w encyklopedycznym ujęciu polskiego nazewnictwa [Rzetelska-Feleszko (red.) 1998], które wyróżniająco, a nie opozycyjnie prezentuje w obrębie nazw geograficznych – toponimii: nazwy miejscowe, nazwy terenowe, nazwy górskie, nazwy wodne, nazewnictwo miejskie; należy dodać, że w ujęciu tym nie są obecne terminy: *makrotoponim*, *makrotoponimia*. Sama parzystość odpowiedniości terminologiczna nie wydaje się wystarczającym uzasadnieniem ożywiania obiegu owego terminu o nieokreślonym wymiarze denotacyjnym i właściwie (z małymi wyjątkami – zob. np. Gala, Purgał 2005) nieobecnym w onomastycznej praktyce analityczno-publikacyjnej.

Szczegółowe badania diachroniczne pozwalają wykryć zregionalizowaną dynamikę zjawisk toponimizacyjnych na poziomie lokalnych wspólnot językowych. Czysty lub mieszany etnicznie charakter tych wspólnot określa determinanty nie tylko stopień komplikacji stosunków językowo-nazewniczych, lecz także podstawy metodologiczne badań, respektujących specyfikę dziejową danego obszaru onimicznego i obiektów obejmowanych nominacją. Dotyczy to na przykład badań śląskoznawczych, a także m.in. analiz toponimii Beskidu Niskiego i Bieszczadów Zachodnich, Bojkowszczyzny czy Łemkowszczyzny oraz obszarów pogranicza północno-wschodniego i zachodniego – z koniecznością dostrzegania różnicowań toponimicznych właściwości nazw miejscowych, terenowych, wodnych, górskich, a także w nazewnictwie miejskim. Wiążą się one bowiem interpretacyjnie z wszystkimi aspektami uzależnień tworów nazewniczych od środowiska językowego oraz kontekstu społeczno-komunikacyjnego i administracyjnego. Potwierdzają to dotychczasowe rezultaty badań, które winny prowadzić do kontynuacyjnej realizacji monograficznych opracowań jednorodnych rodzajowo nazw, a także dzieł o charakterze diachronicznych toponomastykonów lokalno-regionalnych [por. Mrózek 2008], ilustrujących utrwalone w zasobie nazewniczym właściwości leksykalno-morfologiczne oraz motywacyjne języka ogólnego, poszczególnych dialektów i gwar. Interregionalne inicjatywy konferencyjno-wydawnicze środowisk naukowych, poświadczane przykładowo takimi publikacjami zbiorowymi, jak *Mikrotoponimia na pograniczach językowo-kulturowych* [zob. Łesiów, Olejnik 2005] są dowodem realizacyjnych możliwości integracyjnego wzbogacania komponentów toponomastycznego dorobku badawczego.

Kontynuacji tych działań może towarzyszyć – jako innowacyjna propozycja wskrzeszenia idei *Słownika nazw terenowych Polski* [Śmiech 1982] – zamiysł dotyczący podjęcia prac organizacyjno-badawczych związanych z polskim słow-

nikiem ogólnokrajowym, opartym na dawniejszej i współczesnej bazie materiałowej (kumulującej uzupełnione kartoteki nazewnicze poszczególnych ośrodków badawczych), stanowiącym – obok toponomastykonów: *Slovník pomístních jmen v Čechách* [zob. Mrózek (rec.) 1997], *Slovník pomístních jmen na Moravě a ve Slezsku* [zob. Šípková 2010] – komponent dzieła o wymiarze ogólnosłowiańskim.

Ponieważ słuszne jest przekonanie, że „mikrotoponimia jest tą kategorią nazewnictwa geograficznego, gdzie bezpośrednio obserwować można zarówno związki ze słownictwem pospolitym, jak i kształtowanie się procesów nazwo-twórczych” [Rzetelska-Feleszko 1982: 177], z zadaniem tym powiązać należy równoległą realizację *Słownika polskich wyrazów toponimicznych* jako ważkiej inicjatywy leksykograficznej Henryka Boraka, który dostrzegał odpowiednie zależności między leksyką apelatywną a nazwami własnymi, wyprzedzając interpretacyjne propozycje kognitywistyczne [por. też Cieślíkova 2007].

3. Toponomastyczne konteksty badawcze

Należy bowiem w tym miejscu przypomnieć, że poza perspektywą diachroniczno-stratygraficzną, odsłaniającą chronologiczne nawarstwienia specyfiki zlokalizowanych tworów toponimicznych starszej, nowszej i najnowszej warstwy, w kumulatywnym metodologicznie podejściu do badań właściwości nazw własnych [zob. m.in. Mrózek 2003a], w tym wypadku reprezentujących obydwie wspomniane na wstępie obszary nazewnicze, mieszczą się także inne punkty widzenia. Poza perspektywą kategoriałno-przedmiotową w obrębie onomastyki teoretycznej, precyzującą zakres i ujęcia klasyfikacyjne zbioru toponimów, odzwierciedlane także w onomastycznej leksykografii, w charakterystyce składników owego zbioru winno się uwzględniać następujące perspektywy badawcze: kulturowo-kognitywną (z punktu widzenia onomastyki kulturowej), konfrontatywną (z punktu widzenia onomastyki porównawczej) i komunikacyjno-pragmatyczną (z punktu widzenia socjoonomastyki i onomastyki pragmatycznej).

Z kategoriałno-przedmiotowego stanowiska nierozwiązanym ostatecznie problemem pozostaje jednak jeszcze odpowiedź na pytanie, w jakim zakresie autonomiczności mieści się *urbanonimia*, nieprecyzyjnie utożsamiana terminologicznie z *nazewnictwem miejskim*, kojarzonym z całym zbiorem niejednorodnych nazw w przestrzeni miast, z którego wyłączają ją odniesienia funkcyjne do takich jedynie obiektów, jak: (a) dzielnice, osiedla, przedmieścia, wchłaniane w dziejowym rozwoju wsie czy przysiółki, (b) naturalne obiekty terenowe, a także (c) place, ulice i inne ciągi komunikacyjne. Istotne różnice stanowisk w odniesieniu do kategoriałnych cech wyznaczających zakres specyfiki obiektów miejskiej przestrzeni nazewniczej [por. Mrózek 2010a; Mrózek (rec.) 2011; Sarnowska-Gieffing (red.) 2010; Wolnicz-Pawłowska 2005; Zagórski (red.) 2008], traktowanej niemal dowolnie, czy to zawężająco – toponimicznie, czy to z rozszerzeniem

chrematonimicznym (także dowolnie interpretowanym co do właściwości obiektów i zakresu nominacyjnego; np. według stanowiska R. Šrámka [Šrámek 2010] urbanonimy obejmują „wszystkie geonimy i instytucjonimy”), skłaniają do sugestii, iż należałoby – w obrębie polskiej i słowiańskiej onomastyki teoretycznej zaakceptować: (1) terminologiczne rozróżnianie *urbonimii* (w definicyjnym odniesieniu – zgodnie z propozycją R. Šrámka [Šrámek 2010] – do zbioru nazw miast) i *urbanonimii* (w toponimicznie sprofilowanym odniesieniu do zbioru nazw odpowiednich obiektów terenowych na obszarze miasta); (2) wyłączenie usamodzielnionej kategoriałnie chrematonimii – po jej ostatecznym typologiczno-zakresowym zdefiniowaniu – z obszaru integralnych składników „nazewnictwa miejskiego” jako kategorii przekraczającej terytorialno-społeczne granice miejskiej przestrzeni (jej składniki występują też w „przestrzeni wiejskiej”); (3) uściślenie wyznaczników typologicznego zasięgu obiektów tzw. pogranicza onimicznego (w kontekście urbanonimii i chrematonimii), grupujące pewne typy nazw o charakterze interkategoriałnym – przy równoczesnym dostrzeganiu faktu nieostrości czy „płynności” wyznaczanych granic oraz pewnej „wielopiętrowości” przyjmowanych kryteriów w ocenach więzi niektórych tworów nazewnictwa (np. instytucjonimów) z konkretnymi obiektami – uwzględniając dominujące w terminologii onomastycznej kryterium denotacyjności, według którego właściwe ich obiekty lokują się także w sferze rzeczywistości pozamaterialnej.

Z perspektywy onomastyki kulturowej natomiast zadania interpretacyjne obejmują określenie stopnia i zakresu uczestnictwa formacji toponimicznych nowszych i dawniejszych warstw w kodowaniu i odzwierciedlaniu cząstkowej wiedzy o etnicznych i lokalnych społecznościach językowych – wspólnotach i mikrowspólnotach komunikatywnych, ich dziedzictwie kulturowo-cywilizacyjnym i systemach wartości. W rekonstruowanych modelach nazwotwórczych odsłaniają się wzorce motywacyjne o charakterze topograficzno-lokalizacyjnym, przynależnościowym czy ideacyjno-kulturowym. Zbiory toponimów, mikrotoponimów, oronimów, hydronimów z motywacją materialną i niematerialną kodują w zróżnicowanych podstawach apelatywnych efekty działalności osadniczej, zagospodarowania terenu i stosunków społecznych [zob. Mrózek 2003b]; dla terenów językowo mieszanych przydatne są w badaniach nad etnosem mieszkańców [por. Makarski 2005].

Dynamicznie kształtujące się w zróżnicowaniu terytorialnym, makro- i mikrospołecznym, środowiskowo-komunikacyjnym właściwości określonych tworów geonimicznych, winny być także przedmiotem zainteresowania badawczego w obrębie socjoonomastyki, skoncentrowanej na problematyce społecznych wariantów nazewnictwa [zob. Lubaś 1980; Mrózek 1991], i onomastyki pragmatycznej, która ma charakter wyodrębnionej subdyscypliny badawczo-dyrektywnej, zorientowanej dwuzakresowo, tj. z uwzględnieniem aspektu teoretycznego (pragmalinguistyki) i praktyczno-użytkowego (z celem normatywno-aplikacyjnym i poradniczo-edukacyjnym – por. Mrózek 2010b). Badania te ułatwia dostęp do cennego zaplecza źródłowo-materiałowego w postaci znanych opracowań leksykograficznych [m.in. Rymut 1996–2007] czy bogatej serii opracowań hydronimicznych.

Perspektywa konfrontatywna (kontrastywna) na gruncie ogólnosłowiańskim, a także pozasłowiańskim, czyli pokrewnych i niepokrewnych języków, w obrębie onomastyki porównawczej dopełnia obszar wycinkowych czy kompleksowych charakterystyk wyodrębnionych zbiorów geonimii, uwzględniając m.in. przestrzenny, frekwencyjny i temporalny wymiar [por. Blanár 1998; Mrózek 2005] funkcjonalności odpowiednich elementów nazwotwórczych (systemotwórczych).

Współczesny okres kształtowania się świata wielokulturowego, w którym multietniczne społeczności uczestniczą w ogólnonarodowych, regionalnych i lokalnych procesach komunikacyjnych, stwarza szczególne uwarunkowania rozwoju onomastycznych badań kontrastywnych. Rozwojowi temu sprzyja ponadto kontekst metodologiczny lingwistyki kontrastywnej, lingwistyki kulturowej, kognitywistyki. Wiąże się z tym m.in. stała potrzeba uzupełniania i korygowania terminologii onomastycznej – polskiej i słowiańskiej.

Chociaż nieograniczone jakimikolwiek normami formacje konwencjonalne z pogranicza propriatio-apelatywnego, pomnażając lawinowo (przez powielanie gotowych modeli i przejmowanie obcych składników) zasoby nazw lokowanych pod szyldem chrematonimii, stają się atrakcyjnym przedmiotem opisowej rejestracji w coraz liczniejszych publikacjach, można wyrazić nadzieję, że zainteresowanie onomastów toponimią (geonimią) nie stanie się symbolicznym wyznacznikiem czasu przeszłego w ich badawczych biografiiach.

Bibliografia

- Blanár Vincent, 1998, *K základom porovnávacej onomastiky*, [w:] Milán Majtán, Pavol Žigo (red.), *XIII Slovenská onomastická konferencia. Zborník materiálov*, Bratislava, 9–20.
- Cieślíkowska Aleksandra, 2007, *Profesor Henryk Borek i Jego nowe spojrzenie na nazwy własne*, [w:] Stanisław Gajda (red.), *Region w świetle nazw miejscowych*, Opole, 37–47.
- Gala Sławomir, Purgał Maciej, 2005, *Mikro- i makrotoponimy od apelatywu glina*, [w:] Michał Łesiów, Marek Olejnik (red.), 59–76.
- Galkowski Artur, 2008, *Chrematonimy w funkcji kulturowo-użytkowej. Onomastyczne studium porównawcze na materiale polskim, włoskim, francuskim*, Łódź.
- Lubaś Władysław, 1980, *Společne varianty názvů vlastních ve współczesnej polszczyźnie*, [w:] Milán Majtán (red.), *VII Slovenská onomastická konferencia. Zborník materiálov*, Bratislava, 25–30.
- Łesiów Michał, Olejnik Marek (red.), 2005, *Mikrotoponimia na pograniczach językowo-kulturowych*, Lublin.
- Makarski Władysław, 2005, *Rola mikrotoponimii i hydronimii w badaniach osadniczych (na przykładzie materiałów z pogranicza polsko-ruskiego)*, [w:] Michał Łesiów, Marek Olejnik (red.), 115–124.
- Mrózek Robert, 1991, *Paralelizm a wariantywność składników systemu mikrotoponimicznego*, [w:] Stanisław Gajda (red.), *Wariancja w języku*, Opole, 157–162.
- Mrózek Robert, 1994, *System onimiczny w badaniach regionalnych*, [w:] *Jazyk a literatura v česko-polskem kontextu*, Ostrava, 33–38.
- Mrózek Robert (rec.), 1997, *Slovník pomístních jmen v Čechách*, „Onomastica” XLII, 341–343.

- Mrózek Robert, 2000, *Terytorialno-etniczne i komunikatywne zasięgi komponentów onimizacji języka*, [w:] Robert Mrózek (red.), *Kultura – Język – Edukacja*, t. 3, Katowice, 173–182.
- Mrózek Robert, 2003a, *Metodologiczno-terminologiczne aspekty rozwoju onomastyki*, [w:] Maria Biolik (red.), *Metodologia badań onomastycznych*, Olsztyn, 11–19.
- Mrózek Robert, 2003b, *Mikrotoponimy jako językowe wyznaczniki przestrzeni kulturowej*, [w:] Zofia Kaleta (red.), *Nazwy własne a kultura. Polska i inne kraje słowiańskie*, Warszawa, 197–202.
- Mrózek Robert, 2005, *Onomastyka konfrontatywna w kontekście teoretyczno-terminologicznym*, „Onomastica” L, 85–98.
- Mrózek Robert, 2008, *Diachroniczny mikrotoponomastykon w postulatywnym ujęciu badawczym*, „Acta onomastica” IL, 251–258.
- Mrózek Robert, 2010a, *Synchroniczne i diachroniczne granice oraz pogranicza urbanonimii*, [w:] Irena Sarnowska-Gieffing, Magdalena Graf (red.), 31–38.
- Mrózek Robert, 2010b, *Nazwy własne w społecznych kontaktach komunikacyjnych a zadania onomastyki pragmatycznej*, [w:] Romana Łobodzińska (red.), *Nazwy własne a społeczeństwo*, t. 1, Łask, 41–48.
- Mrózek Robert (rec.), 2011, [w:] Irena Sarnowska-Gieffing, Magdalena Graf (red.), *Miasto w perspektywie onomastyki i historii*, Poznań, „Onomastica” LV, 197–205.
- Rymut Kazimierz (red.), 1996–2007, *Nazwy miejscowe Polski. Historia. Pochodzenie*, Kraków (t. I: A–B, 1996; t. II: C–D, 1997; t. III: E–I, 1999; t. IV: J–Kn, 2001; t. V: Ko–Ky, 2003; t. VI: L–Ma, 2005; t. VII: Mq–N, 2007).
- Rzetelska-Feleszko Ewa, 1982, *Nazwy terenowe dawniej a dziś*, „Onomastica” XXVII, 173–185.
- Rzetelska-Feleszko Ewa (red.), 1998, *Polskie nazwy własne. Encyklopedia*, Warszawa–Kraków.
- Sarnowska-Gieffing Irena, Graf Magdalena (red.), 2010, *Miasto w perspektywie onomastyki i historii*, Poznań.
- Skowronek Katarzyna, Rutkowski Mariusz, 2004, *Media i nazwy. Z zagadnień onomastyki medialnej*, Kraków.
- Šipková Milena, 2010, *Pomístní jména a jejich zpracování ve Slovníku pomístních jmen na Moravě a ve Slezsku*, „Acta onomastica” LI, 1, 48–78.
- Šrámek Rudolf, 2010, *K problematice typologie názvu (českých) měst*, [w:] Irena Sarnowska-Gieffing, Magdalena Graf (red.), 39–49.
- Śmiech Witold, 1982, *Słownik nazw terenowych Polski*, „Onomastica” XXVII, 161–173.
- Wolnicz-Pawłowska Ewa, 2005, *Standaryzacja narodowa mikrotoponimów na pograniczach językowych. Stan obecny, perspektywy, postulaty*, [w:] Michał Łesiów, Marek Olejnik (red.), 165–179.
- Zagórski Zygmunt (red.), 2008, *Nazewnictwo geograficzne Poznania. Zbiór studiów*, Poznań.

Robert Mrózek

Tasks of modern toponyms in light of internal differences and research perspectives

(Summary)

Synchronous and diachronic research approaches regarding components of naming toponymy (toponyms, microtoponyms, urbanonyms, oronyms, hydronyms) allow you to reveal the dynamics of diverse name-forming phenomena at local, regional and interregional language communities of pure or mixed ethnic character. The cumulative methodological approach to study

of properties of names in this category must include the following research perspectives: categorical-subjective (from the point of view of theoretical onomastics), cultural-cognitive (from the point of view of cultural onomastics), confrontative (from the point of view of comparative onomastics), and communicative-pragmatic (from the point of view of socioonomastics and pragmatic onomastics).

Słowa kluczowe: onomastyka, toponomastyka, toponimia, mikrotoponimia, urbanonimia.

Key words: onomastics, toponomastycs, toponyms, microtoponyms, urbanonyms.